

Před sto lety dospěl konflikt o Těšínsko do krvavého česko-polského střetu

Sedmidenní válka. Boje zastavil vládní telegram

Josef Gabzdyl
redaktor MF DNES

Kalendář Akce spojené s výročí Sedmidenní války

- **Úterý 22. ledna** – Orlová, výstavní síň v Polní ulici, 17.00 – vernisáž výstavy Neklidné hranice, která mapuje nelehkou situaci v letech 1918 až 1920 na Těšínsku. Výstava potrvá do 30. června.
- **Sobota 26. ledna** – Stonava, 11.00 – ve stonavském kostele ekumenická bohoslužba za oběti války, ve 12.00 pietní akt na místním hřbitově.
- **Neděle 27. ledna** – Orlová, u pomníku padlým na městském hřbitově, 12.00 – vzpomínková akce a pietní akt k uctění památky všech obětí této války za účasti významných hostů.
- **Sobota 2. února** – Skočov (Polsko), prostor u kostela svatě Trojice v ulici Zofie Kossak-Szatkowské, 14.00 – rekonstrukce bitvy u Skočova.

Měl to být rozhodující útok. Fronta se zastavila na řece Visle u města Skočov a československé jednotky se chystaly na ofenzivu.

Velitel vojsk Josef Šnejdárk byl přesvědčený, že se obrana polské armády zhroutí a on nejpozději za dva dny stane v Biłsku, dnešním městě Bielsko-Biala, a splní tak cíl obsadit celé někdejší Těšínské knížectví.

Jenže všechno bylo jinak. „Když jsem Poláky zatlačil za Vislu a sám tuto řeku na několika místech překročil, dostal jsem od své vlády telegram, abych zastavil nepřátelství, jelikož účelu boje bylo dosaženo,“ vzpomínal Šnejdárk později.

Byl roztrpčený, vždyť konečné vítězství bylo tak blízko. Rozkaz, byť v podobě vládního telegramu, však musel uposlechnout.

Tak v lednu 1919, tedy přesně před sto lety, skončila takzvaná Sedmidenní válka, jak byl podle krátkého trvání pojmenován boj mezi novými státy – Československem a Polskem – o podobu hranic na Těšínsku.

O Těšínsko se vůbec nebojovalo, Poláci město vyklidili

Předehrou ozbrojeného střetu byly nároky obou zemí na tuto oblast. Češi poukazovali na historické hranice Koruny české, Poláci argumentovali většinou polského obyvatelstva.

I přes české protesty Polsko svou moc v oblasti upevňovalo, což vyvrcholilo zahrnutím sporného území do voleb do polského Sejmu 26. ledna 1919. Československá vláda po neúspěšné protestní otázce rozhodla o vojenském zásahu.

Třináctého ledna Šnejdárk přijel do Těšína k veliteli polských vojsk Latinikovi, kde mu přednesl ultimátum s dvouhodinovou lhůtou na vyklizení oblasti. Na to Latinik podle Šnejdárka odpověděl: „Těšínsko nevyklidíme a budeme se bránit do poslední kapky krve.“

Slova utichla, rozeznaly se zbraně. České vojsko tvořili převážně legionáři, kteří za 1. světové války bojovali na francouzské a italské frontě.

Na naší straně byla zhruba dvojnásobná převaha v počtu vojáků i lepší výzbroj. Poláci zase mohli počítat s milicí a civilní domobranou.

Postup Šnejdárkových jednotek byl rychlý. Poláci ustupovali a o centrum regionu Těšín se vůbec nebojovalo, protože polští vojáci město vyklidili.

Fronta se zastavila až na Visle u Skočova. Vzápětí dorazil už zmiňovaný vládní telegram, který však nebyl vynucený splněním vojenských cílů, ale vítěznými mocnostmi, zejména Francií. Válka mezi jejími spojenci tam totiž vzbudila pohoršení.

Polské a české prameny se v popisu Sedmidenní války v mnoha okolnostech do dnešních dnů rozcházejí.

„Volby do Sejmu jako důvod české agrese byl dodán dodatečně, tehdy tato argumentace zaznívala jen výjimečně. Československo jednoznačně chtělo území obsadit ještě před zahájením pařížské mírové konference,“ říkají někteří polští historici.

Názory se liší i v popisu boje u dnes polského Skočova. Zatímco Polsko zastavení fronty přisuzuje hrdinnému boji obránců, Češi ho vysvětlují nutností přeskupení sil před závěrečným útokem.

Poláci také poukazují na údajně krutosti českých legionářů, popravy vojenských a civilních zajatců i zohavování jejich těl.

Na hřbitově ve Stonavě je pochováno dvacet polských obětí. Legionáři je prý zraněné shromáždili a pak ubili.

Ředitel Muzea Těšínska Zbyšek Ondřeka nevyklučuje, že k násilnostem i na civilním obyvatelstvu

Boj o hranice Zatímco v Praze lidé oslavovali samostatnost Československa, v pohraničí se umíralo. Na fotografii nahoře je smuteční průvod při převozu těl padlých legionářů na hřbitov v Orlově. Na snímku vlevo je velitel československých jednotek generál Josef Šnejdárk, mapa vpravo ukazuje celé někdejší Těšínské knížectví s hraničním rozdělením z roku 1920, které zůstává v platnosti. 4x foto: Okresní archiv Karviná a Muzeum Těšínska

mohlo dojít. „Legionáři ovšem zase tvrdili, že civilisté po nich často stříleli zezadu. Známe také případ polského důstojníka Cezary Hallera, který v bojích padl a Češi mu prý vypíchali oči. Když se o tom dozvěděl Šnejdárk, dal otevřít rakev a nijak zohavené tělo ukázal polským důstojníkům,“ zmíní Ondřeka.

O hranici nakonec rozhodli politici v Paříži

Sedmidenní válka si vyžádala 53 československých a 92 polských vojenských obětí, zraněných bylo 124 Čechů a 855 Poláků. Ti navíc měli i více než osm stovek nezvestných, což bývá přičítáno i dezerčním.

Spor o hranice se z bojště přenesl na jednání válečných vítězných mocností. „Češi věděli, že důležitější než vojenský pluk v Těšínském Slezsku je jeden diplomatický rozhovor,“ konstatoval historik Daniel Korbel ze Slezské univerzity v Katowicích.

A v čele s ministrem zahraničí Edwardem Benešem byli i úspěšnější. Arbitráž ukončená v červenci 1920 stanovila hranice, které většinou kopírují řeku Olši. Rozděleno bylo i město Těšín. České straně připadla západní průmyslová část s nádražím, Polsku historické centrum a východní část.

Na československém území zůstala železniční dráha a většina dolů

i hutí. Poláci cítili krivdu. Podle nich ztratili vlastní území s většinou polským obyvatelstvem.

Podle lidí žijících na Těšínsku tehdejší události česko-polské vztahy v současnosti už nijak nezatěžují. Jen občas, třeba právě v době výročí, se odlišný náhled na krvavé boje před sto lety opět objevuje.

Odborníci připomínají, že by se nemělo zapomenout ani na oběti. „Legionáři bojovali a padli, aby český národ žil,“ poznamenal ředitel muzea Ondřeka.

Podobně, ale z polské strany, hovoří historik Korbel: „Vojáci i lidé riskovali všechno včetně svého života pro udržení polského cílení na Těšínském Slezsku.“